દેવીપૂજનનું શાસ્ત્র

(કંકુમાર્ચન, ખોળો ભરવો, ઇત્યાદિનું શાસ્ત્ર !)

(Science underlying rituals related to worship of the Goddess - Gujarati)

ગ્રંથનું મનોગત

ગુજરાતનાં શ્રી અંબામાતા, મહારાષ્ટ્રનાં શ્રી મહાલક્ષ્મીદેવી, બંગાળનાં શ્રી મહાકાલીમાતા.... એવા સર્વ દેવી એટલે, આદિશક્તિ શ્રી દુર્ગાદેવીના કાર્ય અનુસાર અવતરેલાં રૂપો છે. જેમ શ્રીરામ અને શ્રીકૃષ્ણ એ શ્રીવિષ્ણુનાં રૂપો છે, તેવી જ રીતે આ છે. એના લીધે સર્વ દેવીરૂપોના પૂજન સાથે સંબંધિત સર્વસાધારણ કૃતિ એ બધી સરખી જ છે. પ્રસ્તુત લઘુગ્રંથમાં એવી કૃતિઓનું, તેમજ તહેવાર, ધાર્મિક ઉત્સવ વગેરે પ્રસંગોમાં કરવામાં આવતા દેવીપૂજન સાથે સંબંધિત વિશિષ્ટ કૃતિઓનું શાસ્ત્ર આપ્યું છે.

દેવતાનું પૂજન કરતી સમયે પૂજનમાંની કૃતિઓનું શાસ્ત્ર સમજાય, તો જ તે કૃતિઓનું મહત્ત્વ ધ્યાનમાં આવીને પૂજન અધિક શ્રદ્ધાથી થાય છે. શ્રદ્ધામાંથી જ ભાવનો જન્મ થાય છે અને ભાવપૂર્ણ કૃતિને લીધે દેવતાના તત્ત્વનો અધિક લાભ મળે છે. તેમજ દેવપૂજાની કૃતિ અધ્યાત્મશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ યોગ્ય રીતે કરવાથી તેમાંથી મળતું ફળ અધિક હોય છે. આ ઉદ્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને આ લઘુગ્રંથમાં દેવીપૂજનની કૃતિઓ વિશેની અધ્યાત્મશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ યોગ્ય માહિતી આપી છે.

દેવીનાં વિવિધ રૂપોને કયા ફુલો અને શા માટે ચઢાવવા, દેવીની આરતી કેવી રીતે કરવી, ગૌરી તૃતીયા અને હરિતાલિકા આ દિવસોમાં દેવીપૂજન કરવાથી શું લાભ થાય છે, નવરાત્રિમાં ઘટસ્થાપના, અખંડ દીપ પ્રગટાવવું, કુમારિકા-પૂજન ઇત્યાદિ કૃતિ કરવાનું શું મહત્ત્વ, માતાજીને ચુંદડી ઓઢાડવી, પલ્લી ભરવી, રાંદલ મા તેડવા આ કૃતિઓનો શું ઉદ્દેશ હોઈ શકે એના જેવા વિષયો ઉપર નવીનતાપૂર્ણ અને સૂક્ષ્મ-સ્તરે રહેલું અધ્યાત્મશાસ્ત્રીય જ્ઞાન આ લઘુગ્રંથમાં આપ્યું છે.

આ લઘુગ્રંથમાંથી દેવીપૂજનનું શાસ્ત્ર સમજી લઈને કૃતિ કરનારાઓ પર દેવીની કૃપા અને આશીર્વાદ જલદી પ્રાપ્ત થાય, એવી શ્રીગુરુચરણોમાં પ્રાર્થના. - સંકલક

'ધર્મશાસ્ત્ર એવું શા માટે કહે છે ?' આ ગ્રંથમાલિકાનું મનોગત 'પૂજાસાહિત્યનું શું મહત્ત્વ છે ?' આ ગ્રંથમાં આપ્યું છે.

અનુક્રમણિકા

મનોગત	૬
૧. દેવીપૂજનની કેટલીક હમેશાં પ્રમાણે થતી કૃતિઓ અને તે પાછળનું શાસ્ત્ર	૮
૨. ગૌરી ત્રીજના દ્વિવસે કરવામાં આવતું દેવીનું પૂજન	૩૫
૩. હરિતાલિકાના દ્વિવસે કરવામાં આવતું દેવીપૂજન	૩૭
૪. નવરાત્રિમાં દેવીની ઉપાસના પાછળનું શાસ્ત્ર	૩૮
૫. વિજયાદશમી(દશેરા)ના દ્વિવસે દેવીનું પૂજન કરવું	૫૬
૬. આસો અમાસ(દિવાળી)ના દ્વિવસે લક્ષ્મીપૂ જન કરવુ ં	૬૦
૭. 'રાંદલમા તેડવા' આ કૃતિ પાછળનું શાસ્ત્ર શું છે?	૬૨
૮. 'પલ્લી ભરવી' વિધિ પાછળનું શાસ્ત્ર શું છે?	૬૭
૯. 'દેવીનું જાગરણ કરવું' આ પાછળનું શાસ્ત્ર શું છે?	૭૨
સંકલકોનો વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણ અને અન્ય માહિતી	૭૫